

Mental Accounting

การทำบัญชีในใจ

- ทำไม เราจึงกล้าตัดสินใจใช้เงินโบนัสง่ายกว่าการใช้เงินเดือน
- ทำไม เราจึงยอมซื้อเสื้อที่ไม่ค่อยพอดี เพราะมีโปรโมชั่นลดราคา
- ทำไม เมื่อเราซื้อรองเท้ามาแสนแพง ถึงแม้ว่าจะใส่ไม่สบาย เราก็จะเก็บมันไว้และไม่ทิ้งมัน

ทฤษฎีและสมมติฐานทางเศรษฐศาสตร์

- สำหรับมนุษย์อีกคน เงินเป็นสิ่งที่เหมือนกัน สามารถถ่ายโอน แลกเปลี่ยน หรือใช้แทนกันได้ (Fungible) ไม่มีการระบุว่าเงินจะถูกใช้เรื่องอะไร
- แล้วทำไมเราจึงตัดสินใจใช้เงินโบนัสง่ายกว่าการใช้เงินเดือน

- มนุษย์อีกคนเลือกบริโภคโดยพิจารณาจากตัวเลือกทั้งหมดที่เป็นไปได้ และตัดสินใจโดยเปรียบเทียบจากอรรถประโยชน์จากการได้มา (Acquisition Utility)

แล้วทำไมเราจึงรู้สึกมีความสุขเมื่อซื้อของลดราคา และรู้สึกเหมือนถูกขูดรีดเมื่อซื้อของราคาแพงกว่าปกติ

- เมื่อเราจ่ายเงินหรือลงทุน และไม่สามารถเอาเงินกลับคืนมาได้ ถือเป็น “ต้นทุนจม (Sunk Cost)” จึงไม่มีเหตุผลที่จะนำต้นทุนจมมาพิจารณาในการตัดสินใจในปัจจุบัน
- แล้วทำไมเราจึงยังเก็บของบางอย่างไว้ ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ใช้และไม่ทิ้งมัน

พฤติกรรมของมนุษย์ทั่วไป

- มนุษย์ทั่วไปจะแบ่งเงินเป็นบัญชีในใจ (Mental Accounting) โดยอาจแบ่งตามวัตถุประสงค์หรือตามที่มาของเงิน และตัดสินใจใช้เงินแต่ละบัญชีต่างกัน ดังนั้น เงินโบนัสจึงถูกมองว่าเป็นคนละบัญชีกับรายได้หลัก เป็นรายได้ที่ไม่ได้คาดหวัง การตัดสินใจใช้จึงแตกต่างกัน

- มนุษย์ทั่วไปจะคำนึงถึงความรู้สึกหลังจากซื้อไปด้วย (อรรถประโยชน์จากการซื้อ หรือ Transaction Utility) โดยเปรียบเทียบส่วนต่างระหว่างราคาที่จ่ายจริงกับราคาที่เราคิดว่าต้องจ่ายในช่วงปกติ หรือเรียกว่า “ราคาอ้างอิง” และจะได้รับความสุข (อรรถประโยชน์จากการซื้อเป็นบวก) หรือความทุกข์ (อรรถประโยชน์จากการซื้อเป็นลบ) จากราคาที่ซื้อด้วย

- สำหรับมนุษย์ทั่วไป เงินที่จ่ายไปแล้วหรือต้นทุนจมถูกยังคงวนเวียนอยู่ในจิตใจ (Sunk Cost Fallacy) ต้นทุนที่เสียไปควรจะถูกหักล้างกับสิ่งที่ได้รับในภายหลัง แต่ถ้าไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือไม่ได้รับบริโภค มนุษย์ทั่วไปจะต้อง “รับรู้ผลขาดทุนทางบัญชีในใจ”

